

UDK: 808.03(045)

Nargiza SUYAROVA,

Dotsent, Qarshi davlat universiteti, Qarshi, O'zbekiston
E-mail: suyarovnargiza345@gmail.com

Filologiya fanlari doktori, professor B. Mengliyev taqriza asosida

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA BELGI TUSHUNCHASINI IFODALOVCHI METAFORALARNING QIYOSIY-LINGVOSEMANTIK TAHLILI

Annotatsiya

Ushbu maqolada ingliz va o'zbek tillarida belgi tushunchasini ifodalovchi metaforalarning qiyosiy-lingvosemantik tahlili, ingliz va o'zbek tillarida belgini ifodalovchi metaforalarning semantik tuzilishi, metaforik ma'no hosil bo'lish mexanizmlari hamda ularning milliy-madaniy xususiyatlarini qiyosiy jihatdan tadqiq etish zarurati hamda belgini ifodalovchi metaforalarning umumiy va xususiy jihatlari aniqlash, ularning ma'no ko'chish asoslarini tavsiflash hamda ikki tilning lingvosemantik tizimidagi o'rnini belgilashga e'tibor qaratilganligi, shuningdek, belgini ifodalovchi metaforalar nafaqat nominativ, balki baholovchi, ekspressiv va pragmatik vazifalarni ham bajarishi ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Metafora, o'xshashlik, ko'chim, belgi, qiyosiy, lisoniy metafora, nutqiy metafora, polisemiya, lingvosemantik, ekspressiv va pragmatik vazifa.

A COMPARATIVE LINGVOSEMANTIC ANALYSIS OF METAPHORS EXPRESSING THE CONCEPT OF "SIGN" IN ENGLISH AND UZBEK

Annotation

This article presents a comparative linguosemantic analysis of metaphors expressing the concept of "sign" in English and Uzbek. Particular attention is paid to the semantic structure of metaphors denoting signs and attributes, the mechanisms of metaphorical meaning formation, and their national and cultural characteristics. The study aims to identify the common and distinctive features of such metaphors, describe the semantic foundations underlying metaphorical transfer, and determine their place within the linguosemantic systems of the two languages. The analysis also demonstrates that metaphors expressing signs and attributes perform not only nominative functions but also evaluative, expressive, and pragmatic functions.

Key words: Metaphor, similarity, semantic transfer, sign, comparative analysis, linguistic metaphor, speech metaphor, polysemy, linguosemantics, expressive and pragmatic functions.

СОПОСТАВИТЕЛЬНО-ЛИНГВОСЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ МЕТАФОР, ВЫРАЖАЮЩИХ ПОНЯТИЕ «ПРИЗНАК» В АНГЛИЙСКОМ И УЗБЕКСКОМ ЯЗЫКАХ

Аннотация

В данной статье проводится сопоставительно-лингвosemantический анализ метафор, выражающих понятие «признак» в английском и узбекском языках. Особое внимание уделяется семантической структуре метафор, выражающих признаки, механизмам формирования метафорического значения, а также их национально-культурным особенностям. Цель исследования заключается в выявлении общих и специфических особенностей метафор, выражающих признаки, описании семантических основ переноса значения и определении их места в лингвosemantических системах двух языков. Кроме того, установлено, что метафоры, выражающие признаки, выполняют не только номинативную, но и оценочную, экспрессивную и прагматическую функции.

Ключевые слова: Метафора, сходство, перенос значения, признак, сопоставительный анализ, языковая метафора, речевая метафора, полисемия, лингвosemantика, экспрессивная и прагматическая функции.

Kirish. Til inson tafakkuri, dunyoqarashi va borliq haqidagi tasavvurlarini ifodalashning asosiy vositalaridan biridir. Inson atrof-muhitdagi narsa, hodisa va jarayonlarni nomlash hamda tavsiflash jarayonida nafaqat bevosita ma'noli, balki ko'chma va obrazli ma'noga ega bo'lgan til birliklaridan ham keng foydalanadi. Shunday birliklardan biri metafora bo'lib, u tilning obrazlilik, ta'sirchanlik va mazmuniy imkoniyatlarini namoyon etuvchi muhim vosita hisoblanadi. Metafora orqali muayyan predmet yoki hodisaning belgisi boshqa bir predmet yoki hodisaga ko'chirilishi natijasida yangi ma'no yuzaga keladi. "Belgi" tushunchasi insonning narsa va hodisalarni farqlashi, ularning o'ziga xos xususiyatlarini anglash va tavsiflash jarayoni bilan chambarchas bog'liq.

Mazkur tushuncha asosida shakllangan metaforalar rang, shakl, hajm, holat, xususiyat, sifat, harakat va boshqa belgilarni obrazli tarzda ifodalashi mumkin. "[8:17]

Shu jihatdan belgini ifodalovchi metaforalar nafaqat nominativ, balki baholovchi, ekspressiv va pragmatik vazifalarni ham bajaradi. Ingliz va o'zbek tillarida belgini ifodalovchi metaforalar muayyan umumiy semantik xususiyatlarga ega bo'lishi bilan birga, har bir xalqning milliy-madaniy dunyoqarashi, tarixiy tajribasi va olamni idrok etish usuli bilan bog'liq o'ziga xos jihatlarni ham aks ettiradi. Masalan, ayrim metaforik birliklarda insonning tashqi ko'rinishi yoki predmetning shakli asosiy belgi sifatida namoyon bo'lsa, boshqa birliklarda rang, holat yoki sifat

ko'chma ma'noning shakllanishiga asos bo'ladi. Shu sababli ingliz va o'zbek tillaridagi bunday metaforalarni qiyosiy o'rganish ularning umumiy va farqli lingvosemantik xususiyatlarini aniqlash imkonini beradi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Jahon tilshunosligida "semasiologiya", "semantika", "semiologiya", "semiotika" kabi turlicha nomlar bilan ataluvchi, so'zning ma'no tarkibi va uning o'zgarishlarini tadqiq etuvchi tilshunoslik sohasi XX asrning birinchi yarmidan jahon, ikkinchi yarmidan o'zbek tilshunosligida ham jadal rivojlana boshladi.

Y. Trir ta'kidlaganidek: "Borliqning tildan foydalanuvchilar ongidagi tasviri uning tildagi ifodasi bilan aynan o'xshash. Har qaysi tildagi so'z maydoni tushuncha maydonini to'la qoplaydi. Bunda asosiy muammo tillarni bir-biri bilan qiyoslaganda paydo bo'ladi". Demak, farqlar tillarning tushunchalarni ifodalash imkoniyati va o'ziga xosligida ko'zga tashlanadi. Albatta, insonlarning millatidan qat'iy nazar, tafakkuridagi o'ziga xosliklar bilan birga umumiyliklar ham mavjudligi turli qurilishli tillardagi ko'chma ma'nolar hamda ularning paydo bo'lish mexanizmidan mushtarak jihatlar ham borligidan dalolat beradi.

Metaforani o'rganishning boshlanishi Aristotelga borib taqaladi. Aristotel ta'rifi ancha keng, biroz mavhumroq: "Ko'chma so'z (metafora) narsaga xos bo'lmagan, jinsdan turga, yoki turdan jinsga, yoxud turdan turga ko'chirilgan yoki o'xshatilgan so'zdir"[1].

1. Jinsdan turga ko'chirilgan so'zlarga "Ana mening kemam turibdi" jumlasini misol bo'la oladi. Bu yerda umuman "turibdi" so'zi "langarda turibdi" xususiy ma'nosini anglatadi.

2. Turdan jinsga ko'chirilgan so'zlar. "Minglab shavkatli ishlarni qildi Odissey..." jumlasidagi "minglab" so'zi umuman "ko'plab"ning xususiy holati bo'lgani uchun, bu o'rinda "ko'plab" ma'nosini anglatadi.

3. Turdan turga ko'chirilgan so'zlar. Masalan, "Mis bilan jonni bo'shatib" va "suv zarrasini charchamas mis bilan kesib". Birinchi holda "bo'shatib" so'zi "kesib" ma'nosida, ikkinchi holda "kesib" so'zi "bo'shatib" degan ma'noda kelmoqda.

Shunday qilib, Aristotel, Y. Trir N.D.Arutyunova, M.Jonson, J.Lakoff va boshqalar kabi mashhur tilshunolar metaforani o'rganish va uning tildagi o'rni va rolini aniqlashga katta ta'sir ko'rsatdi[7].

"Metafora esa polisemiyaning joni hisoblanadi"[2].

O'zbek tilshunosligida ma'no ko'chishining metafora usuli haqidagi maxsus nazariy tadqiqotlar tilshunos T. Aliqulovning "Polisemiylarning hosil bo'lishi haqida"deb nomlangan maqolasidan boshlangan deyish to'g'ri bo'ladi. "Shu maqoladan so'ng bu hodisani har xil jihatlariga e'tibor qaratilgan turli ishlar paydo bo'lganligini ko'rishimiz mumkin". "[2].

Tadqiqotlar natijalari zudlik bilan ta'lim bo'g'inlari uchun yaratilgan o'quv qo'llanma va darsliklar uchun material bo'lib xizmat qildi.

Tadqiqot metodologiya. Bugungi kunda metaforani tasnifiy o'rganish borasida katta ishlar amalga oshirilmoqda. "Dunyo tilshunosligida uni mavzuviy o'rganish, uslubiy tiplarini aniqlash, grammatik darajalarini ajratish borasidagi ishlar alohida e'tiborga molik. Bu masalada o'zbek tilshunosligida ham arzigulik ishlar amalga oshirilmoqdaki", ularni shakllanayotgan lingvokulturologiya, lingvokognitologiya, struktur semantika kabi yo'nalishlarning yutuqlari sifatida e'tirof etmoq lozim. Biroq metaforaning grammatik darajalari masalasida o'zbek tilshunosligida olib borilayotgan tadqiqotlar yetarli emas. Shu boisdan darslik va qo'llanmalarda metafora hodisasining ta'limiga doir mavzular doirasida asosan ot va sifat metaforalar berilayotganligiga,

boshqa turkum doirasidagi metaforalar, uning grammatik tadqiqi amalga oshirilmaganligi va bu borada lingvistik baza shakllanmaganligi sababli chetlab o'tilayotganligining guvohimiz.

Metaforani o'rganish tarixi juda uzoq davrlarga borib taqaladi. Aristotel zamonidan buyon u ritorika, psixologiya, falsafa, stilistika, adabiyotshunoslik, tarjimashunoslik va hatto kibernetika kabi fan namoyondalari tomonidan tahlil qilib kelindi.

Sifat metaforalar konseptual metaforalar tizimida konsept (predmet/hodisa) ning nafaol belgisini ifodalaydi va uning shakllanish ssenariysi zahirida qiyoslash va o'xshatish yotadi.

Belgini anglatuvchi metaforalarni tavsifiy metaforalar ham deyish mumkin. Shu bilan birga, nomlash va ajratish vazifalari bunday metaforalarda yaxlitlanadi. Predmet/hodisani anglatuvchi metaforalar substansial metaforalar bo'lsa, belgi anglatuvchi metaforalarni atributiv metaforalar desa bo'ladi. Atributiv metafora mazmun mundariyasi muvofiq keladigan substansial metafora bilan, odatda, parallel ravishda namoyon bo'ladi. Bu dialektikaning atributdan xoli substansiyaning, substansiya xoli atributning mavjud bo'lmashligi haqidagi aksiomatik xarakterli metodologik asos bilan dalillanishi mumkin [8].

Lison va nutqqa munosabati jihatidan sifat metaforalarni ikki guruhga ajratamiz:

lisoniy (statik) metaforalar; nutqiy (dinamik) metaforalar.

Lisoniy (statik) metafora ijtimoiylashgan metafora, ularning uzual mohiyat kasb etganligi, izohli lug'atlarda maxsus pometalarni berilganligi, ko'p o'rinlarda ko'chma belgisidan xoli holda tavsiflanishi kabilarni fikrimizga dalil qilib keltirishimiz mumkin. Masalan:

"YENGIL" Og'irligi, vazni kam, vazmin emas. Yengil yuk. Yengil tosh. Yuki yengil eshak yotag'on bo'ladi. Maqol. Mansurov qo'zini yengil deb o'ylab, bo'shroq olgan edi, juda og'ir ekan, qo'lini egib, tushib ketishiga sal qoldi. P. Qodirov, Qora ko'zlar[4].

Light (vazni jihatdan yengil): This bag is very light; I can carry it with one hand. Bu sumka juda yengil, men uni bitta qo'lim bilan ko'tarsam bo'ladi.

Easy - qiyin emas, oson This test was so easy that everyone finished it in 10 minutes. Bu test juda yengil edi, hamma uni 10 daqiqada tugatdi.

Qalin va issiq bo'lmagan, yalang qavat; yupqa, yupun. Nuri yupqa, yengil ro'mol uchidagi tugunchakni yechib, buklangan qog'oz chiqardi-da... Oybek, Tanlangan asarlar. Mezbolar yengil kiyimda, baland ayvonning bahavo yeriga qo'yilgan stolning ikki yog'ida xomush o'tirishar edi. A. Qahhor, Mirzo.

Thin - yupqa, qavat jihatidan: She wore a thin shirt that didn't keep her warm. (U issiq tutmaydigan yupqa kofta kiygan edi.) Light (clothing) - yengil, yupun: Wear light clothes in summer to stay cool. (Yozda sovuqroq qolish uchun yengil kiyim kiy.) Sheer - juda yupqa, deyarli shaffof: The curtains were made of sheer fabric. (Parda juda yupqa matodan tikilgan edi.) Kuchi, ta'siri ortiq bo'lmagan; kuchsiz. Havo anchayin salqin edi.. Yengil shamol esardi. O'. Umarbekov, Yoz yomg'iri. Avazning dimog'iga yengil sharob hidi urildi. S. Siyoyev, Yorug'lik. Weak - kuchi, ta'siri ortiq bo'lmagan; kuchsiz bo'ladi.

He gave a weak argument that failed to convince anyone. (U kuchsiz dalil keltirdi va hech kimni ishonтира olmadi.) Feeble - jismoniy yoki hissiy jihatdan juda kuchsiz: a feeble voice (kuchsiz ovoz). Powerless - ta'sir ko'rsata olmaydigan: She felt powerless to stop it. (U bunga to'sqinlik qila olmaslikdan o'zini ojiz his qildi.) ko'chma Asta va

muloyim, yoqimli. Yengil tabassum. Kiyim yechadigan joyda turib bir yigit bilan yengilgina salomlashdi. Mirmuhsin, Umid. Yigirma minut qadar vaqt o'tgandan keyin, yengil ta'zim bilan Gulandom kirib keldi. Oybek, Tanlangan asarlar. Gentle, soft, yoki pleasant. Gentle – nafis, muloyim: He spoke in a gentle voice. (U muloyim ovozda gapirdi.) Soft – yumshoq, asta: She gave him a soft smile. (U unga yoqimli va asta tabassum qildi.)

Pleasant – yoqimli, xushmuomala: She has a pleasant personality. (Uning xulq-atvori yoqimli.) Katta kuch-mehnat talab qilmaydigan; og'ir, qiyin emas. Yengil vazifa. Bizga sizday bir odam kerak. Biznikida ish ming marta yengil. Oybek, Tanlangan asarlar. Chindan, adam borida oyimga yengil edi.. ish-xonasiga borib kelishni bilardi, xolos. H. Nazir, Yonar daryo. "easy", "effortless", yoki "simple" [6].

Easy – oson, qiyin emas: This job is easy and doesn't take much energy. (Bu ish oson va ko'p kuch talab qilmaydi.) Effortless – sa'y-harakatsiz, oson qilinadigan: She danced with effortless grace. (U osongina va nafis harakatlar bilan raqsga tushdi.) Simple – oddiy, murakkab emas: It's a simple task anyone can do. (Bu oddiy vazifa, hamma bajara oladi.)

U qadar jiddiy, xavfli bo'lmagan, og'ir emas. Hozir ahvoli ancha yengil. Men janglarda uch marta yengil va ikki marta og'ir yarador bo'ldim. Nazarmat, Jo'rlar baland sayraydi. Tepki kasalligida.. nerv sistema-sida ham har xil o'zgarish bo'lib, yengil o'ta digan meningit ham bo'lishi mumkin. "Saodat". "Mild", "not serious", yoki "minor" Mild – yengil, jiddiy bo'lmagan: He had a mild fever, nothing serious. (Uning issig'i yengil edi, jiddiy emas.) Not serious – jiddiy emas: The injury was not serious. (Jarohat jiddiy emas edi.) Minor – kichik, og'ir emas: It was just a minor problem, easily fixed. (Bu shunchaki kichik muammo edi, oson hal qilindi.) Ruhan erkin, tetik holatli, yoqimli his-tuyg'uli. Ba'zan kishi bir-biri bilan gaplashib, ko'nglidagini bo'shatib tursa, o'zini yengil sezadi. P. Tursun, O'qituvchi. O'rtadagi noqulaylik, xijolatpazlik yo'qoldi, tabiiy va yengil muhit paydo bo'ldi. F. Musajonov, Himmat.

As a phrase or adjective: Uplifted – ruhlangan, ko'tarinki kayfiyatda:

She felt uplifted after the good news. (У яхши хабардан сўнг кўтаринки рухда эди.) Light-hearted – yengil ruhda, qayg'usiz, xushchaqchaq: He was in a light-hearted mood all day. (U butun kunni yengil va xushchaqchaq kayfiyatda o'tkazdi.)

Jiddiy, rasmana bo'lmagan, yengil-yelpi (fikir, mulohaza va sh. k. haqida). Ba'zi yengil mulohazalarning onangnikidan qolishmaydi, Otabek! A. Qodiriy, O'tgan kunlar. Men bir xizmatkorlarning bo'lsam... Siz juda yengil o'ylaysiz. Oybek, Tanlangan asarlar. As adjectives/phrases: Casual – rasmiy emas, yengil, oddiy: He wore casual clothes to the meeting. (U uchrashuvga rasmiy emas, oddiy kiyimda keldi.)

Informal – norasmiy, erkin: The party was informal and relaxed. (Kecha norasmiy va xotirjam muhitda o'tdi.) Laid-back – yengil-yelpi, sokin, stresssiz: She has a laid-back attitude about life. (U hayotga yengil-yelpi munosabatda qaraydi.) Easygoing – muloyim, qattiq emas, yengil tabiatli: He's an easygoing person who doesn't stress much. (U ko'p chizga xavotir olmaydigan yengil tabiatli inson.) Yuzaki fikr yuritadigan, o'z ishi, gap-so'ziga jiddiy e'tibor bilan qaramaydigan; oyog'i qing'ir. O'zingga munosib gapni gapir! Yengil bo'lma! A. Qahhor, Mayiz yemagan xotin. .hovliqma, laqma, yengil Lutfiniso bunga chindan ishonar.. kim ko'rinsa, shunga ko'z yoshi qilar edi. Oybek, Tanlangan asarlar".

As adjectives or descriptions: Careless – e'tiborsiz, mas'uliyatsiz: He is careless with his words and often offends people. (U so'zlariga e'tibor bermaydi va ko'pincha odamlarni ranjitadi.) Irresponsible – mas'uliyatsiz, ishi va gapiga jiddiy qaramaydi: It was irresponsible of him to ignore the warnings.

(Ogohlantirishlarga e'tibor bermasligi juda mas'uliyatsizlik edi.) [6:398]

Shallow – yuzaki fikrlaydigan, chuqur fikr yuritmaydigan: She comes across as a bit shallow in her opinions. (Uning fikrlari yuzakidek tuyuladi.) Dishonest – halol emas, oyog'i qing'ir: A dishonest person can never be trusted. (Halol bo'lmagan odamga hech qachon ishonch bo'lmaydi.) Reckless – o'ylamay ish qiluvchi, oqibatini inobatga olmaydigan: His reckless decisions caused a lot of trouble. (Uning o'ylanmagan qarorlari ko'p muammolar keltirib chiqardi.) [6].

Tahlil va natijalar. O'zbek tilining izohli lug'ati"dan keltirilgan yuqoridagi misolda yengil leksemasi "og'irligi, vazni kam" atash ma'nolari bilan shu millat vakillari ongida yashaydi. Shu bois "so'z turkumlari va ularning lug'aviy mazmuniy guruhlari izchil tahlil qilingan manbalarda yengil leksemasi "vazn-og'irlik bildiruvchi sifatlar", "hajm-o'lchov bildiruvchi sifatlar", "o'lchov bildiruvchi sifatlar" kabi guruhlarda ostida o'rganiladi va aksariyat o'rinlarda "predmetniig hajm, vazn-og'irlik jihatdan o'lchov belgisini bildiradi" tarzida izohlanadi.

Nutqiy (dinamik) metafora turg'unlashmagan va ijtimoiylashmagan, vujudga kelishidan jarayon bilan bog'langan, bunda uning hosil qilinishi va qo'llanishi faqat yakka individ bilan bog'liq, statiklashmaganligiesha asosiy belgilovchi xususiyati. Nutqiy metafora – muallif nutqini individuallashtiruvchi muhim vositalardan hisoblanadi. Belgi anglatuvchi metaforani semantik tahlil qilish borliqning lisoniy kartinasiga quyidagilar asosida baho berishga imkon yaratadi: hosila sememadan semantik siljishni aniqlash; valentlik o'zgarishi va voqelanishlarini muayyanlashtirish; so'zlovchining kayfiyatini anglash; muallifning intensiyasini uqish; tildagi ruhiyatni his etish va b. Metafora nutqqa kirar ekan, ikkita vazifani bajarishga yo'naltiriladi: matn hosil qilish va yaxlitlashtirishda qatnashadi; matnning ta'sir kuchini oshiradi. Asos ma'nosi "predmet" bo'lgan leksemalar ham ko'chma ma'noda qo'llanib belgi anglatishga o'tishi mumkin. Bunda belgi anglatish lisoniylashgan bo'lishi ham, nutqiy darajada qolgan bo'lishi ham mumkin. "Predmet" ma'nosini anglatuvchi so'zning "belgi" ma'nosini ham ifodalashi turkiy tillarning o'ziga xos xususiyatlaridan biridir. Tadqiqotchil Nilufar Shirinova ta'kidicha: "Tilning borliq – tafakkur aloqasini o'ziga xos sistema sifatida aks ettirishiga qaramay borliqdagi predmetlik" va "belgi-xususiyat" qorishmasi tilda ham namoyon bo'ladi; tilda "predmetlik" va "belgi-xususiyat" ma'nolarini alohida-alohida ifodalovchi vositalar ham, ularni qorishish holda ifodalovchi vositalar ham, bir vaqtning o'zida goh unisini, goh bunisini kuchaytiruvchi vositalar ham mavjud".

Aytilganlardan ma'lum bo'ladiki, metaforizatsiya, avvalo, inson va til, til va borliq, borliq va borliq dialektikasining namoyon bo'lishidir. Bu aloqadorlik obyektiv ravishda mavjud bo'lishi ham, insoniyatning milliy nigohi asosida subyektiv tusda namoyon qilinishi ham mumkin. Bu aloqadorlik predmet va belgi, belgi va predmet, predmet va predmet, belgi va belgi aloqadorligi ko'rinishida namoyon bo'lib "belgi" ma'nosini ifodalovchi birliklarning metaforik belgi ifodalashi, "predmet" ma'noli birliklarning metaforik "belgi" ifodalashi turlarida ham voqelanishi mumkin.

Xulosa va takliflar. Metafora borliq hodisalarining o'zaro va inson bilan bog'liqligining natijasidir. Til o'zida borliq va insonni o'zaro munosabatga kiritadi. Olam lisoniy tasvirining milliy o'ziga xosligi metaforalashtirishda namoyon bo'ladi. Metaforalar sirasida belgi anglatuvchilari alohida o'rin tutadi. Belgi anglatuvchi metafora belgi asosida ham, predmet asosida ham shakllanishi mumkin. Metaforalar asosdan bir necha bosqichda uzoqlashishi mumkin. Uzoqlashish darajasiga

ko‘ra metaforiklik sifati ortib boradi. Shu nuqtayi nazardan, ingliz va o‘zbek tillarida belgi tushunchasini ifodalovchi metaforalarning qiyosiy-lingvosemantik tahlili metaforik

birliklarning semantik tabiati, ma‘no shakllanishi va milliy-madaniy xususiyatlarini chuqurroq yoritishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR

1. Aristotel. Poetika. – L.: 1927. – S.39.
2. Аликулов Т. Полисемияларнинг ҳосил бўлиши ҳақида//Ўзбек тили ва адабиёти.-1963.6-сон
3. Абдурахмонова Н.З. Инглизча матнларни ўзбек тилига таржима қилиш дастурининг лингвистик таъминоти (Содда гаплар мисолида): филол. фан. бўйича фалсафа доктори (PhD)...дис. афтореф. – Тошкент, 2018. – 52 б.
4. Ахманова О.С. Словар лингвистических терминов. – Москва, 1966. – 497 с.
5. Gilliver P. The Making of the Oxford English Dictionary: [англ.]. – Oxford University Press, 2016. – 646 p.
6. Lakoff, G., & Johnson, M. Metaphors We Live By. Metaphor Theory. Moscow: Progress, 1990, pp. 387-415.
7. Н.Суярова. – Белги денотатив семали метафораларнинг таснифи, когнитив структураси ва лексикографик талқини. Филол. фан. б.фалс. док. (PhD) дисс. афтореф. – Қарши, 2021. – 15.
8. Ўзбек тилининг изоҳли луғати. 5 жилдлик. – Тошкент: ЎзМЭ, 2008. Ж. 5. – Б. 264.